

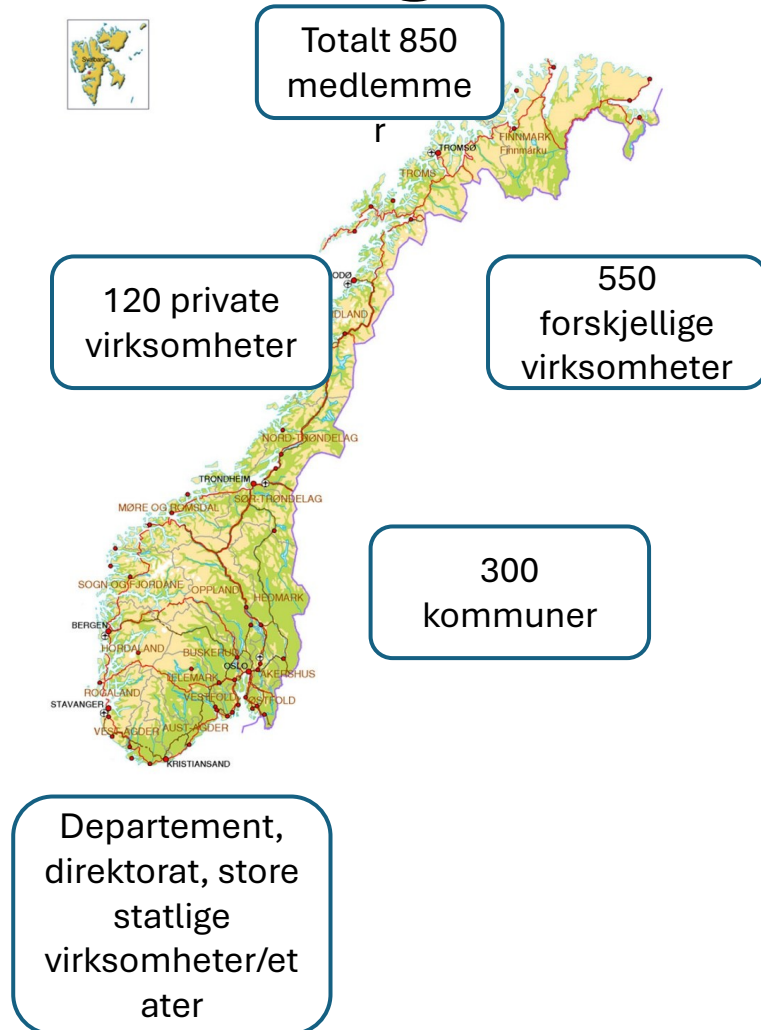
Nettverksmøte om forslag til ny dokumentasjons- og arkivlov Refleksjoner og synspunkter fra INIO

Styremedlem i INIO, Jorunn Bødtker

13. mars 2025

Hva er foreningen INIO?

- Landets største interesseorganisasjon for informasjonsforvaltning
- Åpen for alle som arbeider med eller er interessert i informasjonsforvaltning, dokumentasjonsforvaltning eller arkiv
- arrangerer kurs, seminarer og medlemsmøter
- jobber for å styrke informasjons- og dokumentasjonsforvaltningens rolle i samfunnet, i lover og i nasjonale strategier gjennom påvirkning og samarbeid med myndighetene
- Arbeider for økt forståelse for dokumentasjonsforvaltning i virksomhetene
- <http://www.arkivrad.no/>

Hensikten med dette møtet

- Om lovarbeidet i Stortinget og forskriftsarbeidet i regjeringen
- Gi en introduksjon til deler av lovforslaget
- At dere kommer i gang med å lese lovforslaget
- Egne refleksjoner om hva loven kan bety
- Gi innspill

Lovforslaget – Prop 52 L (2024–2025)

- Lovutvalg NOU 2019: 9 Fra kalveskinn til datasjø. Ny lov om samfunnsdokumentasjon og arkiver [NOU 2019: 9 - regjeringen.no](#)
- Kulturdepartementets høring oktober 2021- forslag til ny arkivlov
- [Prop. 52 L \(2024–2025\)](#) Lov om dokumentasjon og arkiv (arkivlova) - lagt frem i statsråd 28. februar 2025
- Behandling i Stortinget - [Lovarbeidet - stortinget.no](#) - følg saken her: [Sak - stortinget.no](#)

Høring i komiteen 31. mars – også skriftlige innspill

Trer i kraft 1. januar 2026? Men da må forskriften være klar.

Lovforslaget – blir det vedtatt slik det er?

- På tide med ny lov, men støtter den opp under en datadrevet forvaltning?
- Mulig å påvirke komiteen
- Mindretallsregjering
- Sjelden at lovforslag endres vesentlig
- Men vær obs på «ting i tiden»: *Tid for deregulering av offentlig sektor - En mer effektiv offentlig sektor krever mindre politisk detaljstyring og mer reell tillit.*

Men hvor detaljert blir forskriften?

Og det følger ikke penger med loven!

Djevelen ligger i detaljene!

Hvor detaljert blir forskriften?

Hva som skal oppnås og ikke hvordan?

Forskriften

- Der det i loven står «Departementet kan gi forskrift om...» kommer det forskrift
- Kommer på høring med tre måneders frist – følg med på [Høyringar - regjeringen.no](https://www.hoyringar-regjeringen.no)
- Arkivverket har laget utkastet som Kulturdepartementet sender på høring etter behandling i regjeringen
- Alle kan gi innspill!

Målet er at den skal tre i kraft samtidig med loven, men innholdet er nok ikke klart før seint i 2025.

Forskriftshjemlene

- § 3 om virkeområdet – selvstendige rettssubjekt (jf. offentlighetsloven)
- § 5 om arkivplikten – «kva organa skal ta omsyn til når dei skal avgjere kva dei skal forvalte som arkiv..»
- § 6 om forvaltningen av dokumentasjon og arkiv
- § 8 om dokumentasjonsplan og internkontroll
- § 9 om unntak (fra føresegner gitt i §§ 5, 6, 8, 14 og 15) for særskilte organ
- § 11 Vilkår som skal gjelde ved lagring av digitale arkiv utanfor Noreg
- § 12 om dokumentasjon som skal takast vare på for ettertida
- § 13 om kassasjon
- § 15 om avlevering
- § 16 om tilgjengeliggjøring av avlevert/overført til langtidsbevaring

Forskriften § 6 om forvaltningen av dokumentasjon og arkiv

Departementet kan gi forskrift om kva som skal inngå i arkivplikta etter § 5 første ledd. Dette kan omfatte:

- a. føring av journal og anna registrering av metadata
- b. retting av feil opplysningar i arkiv og vilkåra for dette
- c. handsaming av naudsynte personopplysningar, også personopplysningar som er nemnde i personvernforordninga artikkel 9, og krava til slik handsaming
- d. ansvar for pliktene etter lova her knytt til dokumentasjon som blir til når organ samarbeider om å løyse oppgåver i eit felles system
- e. krav til informasjonssystem
- f. krav til skildringar av informasjonssystem
- g. vedlikehald av digitale arkiv
- h. fysisk sikring av arkiv
- i. konvertering av analoge arkiv til digitalt format
- j. overføring av arkiv mellom organ i samband med oppgåveoverføring eller endringar i den administrative inndelinga av Noreg.

Så til innholdet i lovforslaget!

- Formålsparagrafen
- Definisjoner
- Arkivplikten er kraftig (?) utvidet, men avgrensning i forma av kassasjon kommer i forskrift
- Virkeområdet er utvidet
- Arkivplan er blitt til dokumentasjonsplan
- Straff – sanksjoner – «Riset bak speilet»
- Hva erstatter Noark – hva menes med informasjonssystem?
- Hva betyr forslaget for daglig dokumentasjonsforvaltning/bruk av systemer?

Formålsparagrafen

- Bedre enn nåværende: *Føremålet med denne lova er å tryggja arkiv som har monaleg kulturelt eller forskingsmessig verdi eller som inneheld rettsleg eller viktig forvaltningsmessig dokumentasjon, slik at desse kan verta tekne vare på og gjorde tilgjengelege for ettertida*

- Nytt forslag:

Lova skal medverke til ei forsvarleg og etterretteleg offentleg forvaltning ved at:

a. dokumentasjonen i offentlege organ skal bli forvalta som arkiv

b. dokumentasjonen skal vere tilgjengeleg, for å kunne føre kontroll med forvaltninga, styrkje rettstryggleiken og fremje ein open og opplyst offentleg samtale.

Lova skal leggje til rette for at arkiva kan tene som kulturarv, kjelde til historisk kunnskap og grunnlag for forskning, og at allmenta kan ta arkiva i bruk. Lova skal òg leggje til rette for bevaring og til gjengeleggjering av privatarkiv med rettsleg, historisk, kulturell eller vitskapleg verdi.

INIO mener at dokumentasjonsforvaltning skal først og fremst understøtte organets verdiskaping, virksomhetsstyring og internkontroll, samt løpende innsyn og kontroll med virksomheten. Arkivets rolle som samfunndokumentasjon og kulturarv er sekundære og kommer etter at arkivet har gått ut av sin opprinnelige bruk. Det må påpekes at understøttelse av det primære formålet er vesentlig for å kunne ivareta de sekundære formålene.

Definisjoner – ikke i høringen

§ 2 Definisjonar I lova her gjeld følgjande definisjonar: (utvalgte)

a. arkiv: dokumentasjon som skal takast vare på i eit avgrensa tidsrom eller for ettertida

e. dokumentasjon: dokument som nemnt i offentleglova § 4 første ledd og annan informasjon, som organet sjølv har lagra i informasjonssystema sine og som gjeld sakshandsaminga, oppgåveløysinga eller andre vesentlege tilhøve ved verksemda

Offl. § 4: Med dokument er meint ei logisk avgrensa informasjonsmengd som er lagra på eit medium for seinare lesing, lytting, framsyning, overføring eller liknande.

Dokument erstattes av dokumentasjon og har en videre betydning. «Definisjonen av dokumentasjon er såleis vidfemnande og altom fattande»

Uttrykket «annan informasjon» femner om informasjon som er lagra i informasjonssystemet, men som ikkje heilt tydeleg er omfatta av dokumentbegrepet i offentleglova § 4. Døme på dette er informasjon som ligg føre i den forma systemet sjølv har organisert og lagra han som, såkalla strukturert informasjon. Vidare vil det òg omfatte teknisk og kontekstuell informasjon som algoritmar og metadata. Dette kan vere informasjon som systemet er programmert til å produsere automatisk på bakgrunn av organet sine eigne behov eller for å etterleve eventuelle dokumentasjons plikter eller andre krav i særlov, som tilgangsstyring, endringslogg osv. Definisjonen legg med andre ord ikkje opp til ei plikt om å produsere ny eller meir informasjon i tillegg til det som alt er skapt. Når all denne informasjonen først er lagra i systemet, er det organet sitt ansvar å vurdere om informasjonen har verdi som dokumentasjon.

f. informasjonssystem: eit system for å organisere og handtere informasjon

Side 140: Eit informasjonssystem må ikkje takast i bruk om ein ikkje samstundes har løysingar for å sikre dokumentasjon som blir til i systemet. Tvangsmulkt vil kunne takast i bruk i slike situasjonar òg, dersom brotet på arkivlova blir vurdert å vere alvorleg.

... Døme på slike system er sak- og arkivsystem, databasar for fagsaker (fagsystem), løysingar for samhandling, felles system og felleløysingar...

Hva med definisjon av data? Jf forslag til ny datadelingslov

Omfang og avgrensning – arkiv, dokumentasjon og informasjonssystem

Side 68:

I forskrifta kan det bli gitt kriterium for kva organa skal leggje vekt på når dei skal vurdere kva som skal forvaltast som arkiv. Vurderingane og kva omsyn som ligg til grunn for dei bør gå fram av dokumentasjonsplanen.

Kva av dokumentasjonen som skal forvaltast som arkiv, vil i siste instans måtte bli opp til kvart einskild organ å avgjere. Dei tilsette bør kunne forvente å få tydelege instruksar frå leiinga om dette.

Departementet legg opp til at einskilde informasjonssystem kan haldast heilt eller delvis utan for arkivplikta. Det kan til dømes vere system for styring, produksjon eller logistikk og meldingstenester. Desse kan innehalde og handsame store mengder informasjon av mellombels nytte. Informasjon i meldingstenester kan vere dokumentasjon viss han har med sakshandsaminga, oppgåveløysinga eller andre vesentlege tilhøve å gjere. Organet må i slike tilfelle utarbeide retningsliner for korleis denne dokumentasjonen skal bli lagra, til dømes om han må bli overført frå eit system til eit anna, og kva metadata som skal følgje med.

Forvaltning av arkiv og dokumentasjon § 5

§ 5 Arkivplikta

Organa skal forvalte dokumentasjon som blir til som ledd i verksemda, som arkiv. Dokumentasjonen skal sikrast slik at informasjonen ikkje går tapt, og forvaltast slik at

- a. opphavet til informasjonen alltid er kjent
- b. det går fram i kva samanheng informasjonen er skapt og inngår i
- c. informasjonen ikkje blir endra
- d. informasjonen er tilgjengeleg på ein måte som ikkje avgrensar framtidig nytte.

Departementet kan gi forskrift om kva organa skal ta omsyn til når dei skal avgjere kva dei skal forvalte som arkiv etter første ledd.

Viktige prinsipper!

Arkivplan er blitt til dokumentasjonsplan - § 8

Dokumentasjonsplan og internkontroll

Eit organ skal ha ein oppdatert dokumentasjonsplan som viser korleis organet har organisert arbeidet med å etterleve pliktene etter lova her. Planen skal

- a. vere utforma slik at han kan tene som ein reiskap i internkontrollen
- b. gi oversyn over kva slags dokumentasjon som blir til som ledd i verksemda
- c. gi oversyn over kva dokumentasjon organet forvaltar som arkiv
- d. gjere greie for korleis dokumentasjon etter bokstav b og c blir lagra.

Her kommer det forskrift om innhald, internkontroll og offentleggjoring av informasjon fra dokumentasjonsplanen.

Ikke en strategi for å nå mål, kun redegjørelse for faktiske forhold.

Arkiv i felles system - ikke i loven, men forskriftsbestemmelse - må utredes

Side 71:

Departementet har røynt at uklarleikar kring dokumentasjon som oppstår i eit felles system alt er ei reell problemstilling som gir uheldige og uønskete konsekvensar. Det finst døme på kommunar som arbeider i statlege system som skriv ut dokumentasjonen på papir for å tryggje at dei har kontroll over eigenskap dokumentasjon. Høyringa har etter departementet sitt syn løfta spørsmål som treng vidare utgreiing.

Før ein eventuelt kan gå inn for ei obligatorisk ordning for slikt samarbeid, er det naudsynt med nokre klarare avgrensingar for kva system og kva slags samarbeid eller samhandling plikta gjeld. Det må òg undersøkjast nærare kva problemstillingar bruken av slike system og løysingar fører med seg i praksis.

Skuffende! Hvor lenge må vi vente? Mister effektiviseringsmuligheter

Utvidelse av virkeområdet - § 3 (loven gjelder for)

- b. andre rettssubjekt i saker der dei gjer enkelt vedtak eller utferdar forskrift. **Eksempler: private barnevernsinstitusjoner, helse og skole. INIO påpekte dette i høringen, men hva med utsettelse av tjenester, ikke bare enkeltvedtak/forskrift?**
- Tredje ledd: Departementet kan gi forskrift om at lova skal gjelde heilt eller delvis for sjølvstendige rettssubjekt som er omfatta av offentleglova § 2 første ledd første punktum bokstav c eller d som ikkje hovudsakleg driv næring i direkte konkurranse med og på same vilkår som private.

Utvidelse av virkeområdet (forts.) Lovpålagte oppgaver som blir løst av andre

Side 76:

Etter høringa har departementet likevel kome til at arkivlova bør ha reglar om trygging av dokumentasjon som er skapt av sjølvstendige rettssubjekt, dersom vedkomande særlov ikkje løyser spørsmålet. Departementet tilrår at om eit organ set ut lovpålagde oppgåver til sjølvstendig rettssubjekt som ikkje er omfatta av arkivlova, skal det få ei plikt til å ta i mot og sikre dokumentasjonen knytt til oppgåveløysinga som er vorten til hos tenesteleverandøren, jf. framlegget til § 7

§ 7: Dokumentasjon av lovpålagde oppgåver som er løyste på vegne av organet
(Oppdragsgiver – organet) - Plikt til å ta i mot dokumentasjonen og så langt som mulig forvalte den som arkiv.

Håndheving og straff - §§ 21 - 23

- Tilsyn
- Krav om rekonstruksjon
- Pålegg om retting og tvangsmulkt
- Straff - bøter

Må bli mer risikobasert når lov (og forskrift?) er mer "hva" enn "hvordan"

Skylagring - EØS

Departementet legg til grunn at det inntil vidare vil vere behov for å vidareføre i forskrift den gjeldande forståinga av utførsleforbodet for digitale arkiv, slik at kopiar av dokumentasjon i digitale arkiv berre kan lagrast på sørvarar i utlandet, så lenge det komplette arkivet òg er tilgjengeleg på ein sørvar i Noreg. Departementet legg til grunn at ei slik forskrift vil kunne bli fjerna på sikt. Side 86

Hvor ligger effektiviseringsgevinsten? Kva med samhandling på tvers av landegrensar? Men "Tegn i tiden"?

Forholdet til offentlighetsloven - journalføring

- Lovutvalget mente at koblingen mellom offentlighetslov og arkivlov om journalføring burde brytes, men nei!
- *Side 71: Store delar av dokumentasjonen til organa ligg i dag lagra i eit eller fleire informasjonssystem. Ikkje all informasjon i slike system blir registrert i postjournalen. Viss organa skal oppfylle arkivfaglege krav til sikring og system, må dei utvikle og ha tenlege ordningar for føring av metadata knytte til denne informasjonen. For å leggje til rette for innsyn i digitale arkiv og realisere formålet med offentleglova, vil det vere ein føremon å sjå desse tilhøva i samanheng.*
- Journalføring og registrering av metadata reguleres i forskrift. **Hva er forskjellen her mellom de to begrepene? Hva er en journalens metadata uten Noark?**

Forsøk på oppsummering

- En lov for dagens utfordringer?
- Utvidet virkeområde, eks. private skoler, barnevernsinstitusjoner og helse som fatter enkeltvedtak – nye plikter for oppdragsorganet
- Mer altomfattende definisjoner på arkiv, dokumentasjon og informasjonssystem, men ikke data
- Detaljer kommer i forskrift, men hvor reguleringskåt er Arkivverket?
- Hva betyr regelverket for dokumentasjonsfunksjonene – organisering, kompetanse, bruk av teknologi., innovasjon og utvikling.